

Oběť dámy

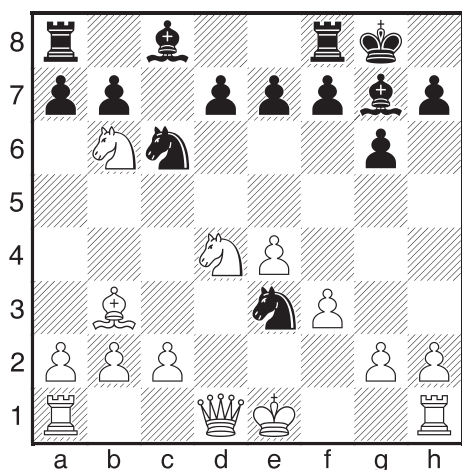
Oběť dámy za neadekvátní materiální náhradu vzbuzuje úžas a velký estetický zážitek. Dokázat, že myšlenka vítězí nad hmotou, je snem každého opravdového šachisty. Krásné příklady jste viděli už v první kapitole (například Portisch – Kaválek), ale i následující partie určitě dobře pobaví.

Partie č. 60

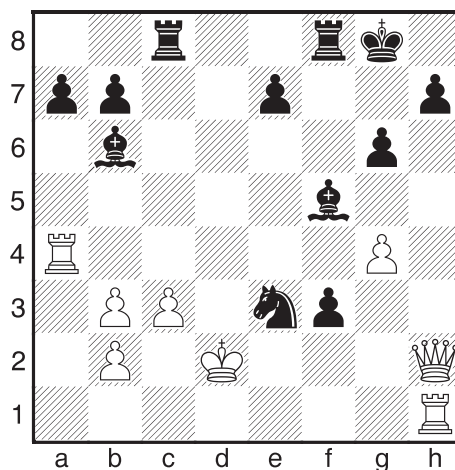
Zagorovskij – Simagin

Moskva, 1951

1.e4 c5 2.Jf3 Jc6 3.d4 cxd4 4.Jxd4 g6 5.Jc3 Sg7 6.Se3 Jf6 7.Sc4 0–0 8.f3?! Poučná chyba. Bílý se hodlá vyvíjet jako v klasickém drakovi (2...d6 místo 2...Jc6), ale právě jezdec na c6 dává černému možnost následujícího útoku. Mělo se stát 8.Sb3. 8...Db6 9.Sb3 Jg4! Po 9...Jxe4 10.Jd5! Da5+ 11.c3 Sxd4 12.Sxd4 Jc5 13.Sc4 má bílý kompenzaci za pěšce. 10.Ja4? Nevzhledné 10.fxg4 Sxd4 11.Sxd4 Dxd4 12.Dxd4 Jxd4 13.0–0–0 bylo lepší. Bílý má slabé pěšce, ale aktivnější figury. Proto je hra vyrovnaná. 10...Jxe3 11.Jxb6

11...Sxd4!? Míří do pozice, kde budou černé lehké figury dominovat nad bílou dámou. Objektivně bylo lepší 11...Jxd1 12.Jxa8 Jxb2+. **12.De2?** Bílý neodolal návnadě. Přibližně vyrovnané je 12.Jxa8 Jxd1 13.Vxd1 Sxb2 (*Po 13...Se5 14.Sa4! není chycení bílého jezdce zdaleka jisté.*). **12...Sxb6** Černý má tři figury za dámu, bílý král nemůže rošovat, čímž samozřejmě vážne souhra bílých figur, a proto má bílý vážné potíže. **13.Kd2 Ja5!** Jde vyměnit jedinou aktivní figuru soupeře. **14.h4** Šance bílého spočívají v útoku na krále. **14...Jxb3+ 15.axb3 d5!** Ale černý chce také útočit! **16.h5 dxe4 17.hxg6 fxg6 18.Va4!** Snaží se co nejrychleji zapojit věž do hry. **18...Sf5!** Vývin především! **19.g4 Vac8 20.c3 exf3 21.Dh2**

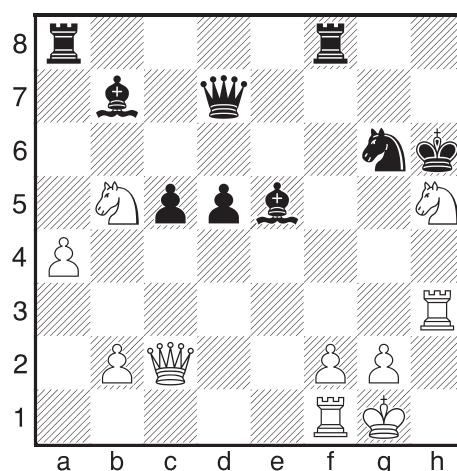
Že by se černý přepočítal? **21...Jf1+!** Odvlečení věže, po kterém bude černý rychlejší. Vyhrávalo i 21...Jc4+! 22.Vxc4 Vfd8+ 23.Ke1 f2+ 24.Kf1 Sd3+ 25.Kg2 f1D+ 26.Vxf1 Sxc4–+. **22.Vxf1 Vcd8+ 23.Ke1 f2+ 24.Vxf2 Sxf2+ 25.Dxf2 Sxg4** Matu může bílý zabránit pouze odevzdáním dámy, což vede k prohrané koncovce. **0–1**

Partie č. 61

Lilienthal – Nežmetdinov

Kyjev, 1954

1.d4 Jf6 2.c4 c5 3.d5 d6 4.Jc3 g6 5.e4 Sg7 6.Sd3 0–0 7.Jge2 Jbd7 8.Jg3 Varianta bílého je zaměřena proti postupu f5, proto černý bourá střed jinak. 8...e6 9.dxe6?! To černému prospívá. Lepší je 9.0–0. 9...fxe6 10.h4 Bílý projevuje svůj temperament. Určitě se nejedná o nejlepší postup, ale úplně špatné to není a nějaké šance bílý získá. 10...Je5 11.Se2 a6 Černý chystá protiúder na opačném křídle. Bílý mu mohl zabránit tahem 12.a4, tím by ale vznikly nové slabiny. 12.h5 De7 13.hxg6 hxg6 14.Sg5 b5! Za pěšce získá černý aktivitu a lepší kontrolu centra, to je dobrý obchod. 15.cxb5 axb5 16.Jxb5 Jf7 Šlo okamžité 16...d5, neboť brání dalších pěšců – 17.exd5 exd5 18.Sxf6 Dxf6 19.Dxd5+ Se6 20.Dxc5 Vac8 21.Dd4 (Hodně riskantní je 21.De3 Jc4 22.Sxc4 Sxc4 23.Jc3 Vcd8; 21.Db6? Jc4! 22.Sxc4 Sxc4 23.Dxf6 Vfe8+! 24.Kd2 Sxf6 25.Jc3 Vcd8+ 26.Kc2 Sd3+ skončí matem.) 21...Vc2 je nebezpečné jen pro bílého. 17.Dd2 d5 18.exd5 exd5 19.0–0 Sb7 20.a4 Dd7 21.Sxf6 Sxf6 22.Dc2 Kg7 23.Sh5 Bílý mohl pěšce vzít, po 23.Dxc5 Vfc8 24.Db4 Vh8 25.Sg4! Vh4 26.Sxd7 Vxb4 27.Jc7 Sxb2 28.Vab1 Va5 29.Je2 partie spěje do remízového přístavu. 23...Jh8 23...gxh5?? 24.Jxh5++– 24.Va3 Se5 25.Sxg6? Lákavé, ale špatné. Opět bylo dobré pěšce vzít: 25.Dxc5 Vae8 s nejasnou hrou. (Po 25...gxh5 26.f4! Vac8 27.Db4 Sb8 28.Jxh5+ Kh6 29.Dd2! Kxh5 30.f5! má bílý rozhodující útok.) 25...Jxg6 26.Jh5+ Kh6 27.Vh3

Bílý si možná lebedil, jak výborně stojí. Ale zapomněl, s kým má tu čest – Rašid Nežmetdinov (dnes bohužel takřka zapomenutý) byl jedním z nejkreativnějších hráčů historie. 27...Dxh3!! Otáčí chod partie. Černý by přežil i po 27...Kg5!?, ale oběť dámy mu dává silný tlak. 28.gxh3 Kxh5 29.Dxc5 Vf3 30.Jd4? Chyba, která se v podobných pozicích rodí snadno. Nutné bylo 30.Ve1 s aktivizací věže a uvolněním pole f1 pro krále. Ale problémy by zdaleka vyřešeny nebyly. 30...Vxh3 31.Je2 Jf4! Rozhodující úder. 31...Vg8 32.Jg3+ Sxg3 33.fxg3 Jh4 34.Db5 Vg8 35.Kf2 Vb3 není tak jasné. 32.Jxf4+ Pointou bylo 32.Jg3+ Vxg3+ 33.fxg3 Sd4+!–+. 32...Sxf4 33.Kg2 Vc8! Jediný tah, černému vše funguje perfektně. Po ústupu dámy je 34...Vg8 s matem a vzetí na c8 nepomáhá, neboť střelec pokrývá druhou věž. 0–1

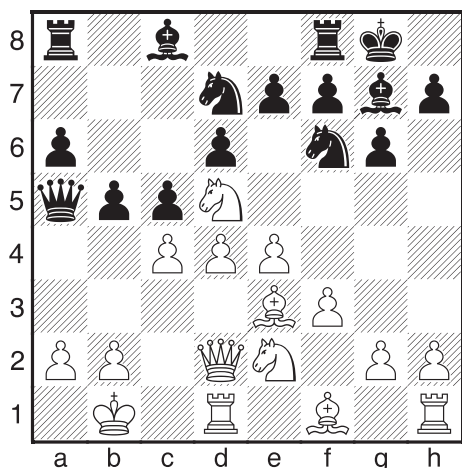
Partie č. 62

Bobocov – Tal

Varna, 1958

1.d4 Jf6 2.c4 g6 3.Jc3 Sg7 4.e4 d6 5.f3 0–0 6.Jge2 c5 7.Se3 Jbd7 Dnes se hrává spíše 7...Jc6 s obětí pěšce. 8.Dd2 a6 9.0–0–0?! Poněkud romantické poje-

tí. Lepší je určitě 9.Vd1. **9...Da5 10.Kb1 b5 11.Jd5** Provokuje černého, možné je také 11.dxc5 dxc5 12.Jd5.

11...Jxd5!! Krásnou pointou je, že během turnaje (již před touto partií) hrával Tal bleskovky, kde tuto oběť prováděl. Bobocov chtěl prověřit, zda si to Tal troufne i ve vážné partii. A ten neváhal. **12.Dxa5 Jxe3 13.Vc1 Jxc4 14.Vxc4** Zlikvidovat dotěrného jezdce má logiku, i po 14.De1 cxd4 15.Jf4 Je3 má černý plnou kompenzaci. **14...bxc4 15.Jc1?** Pasivita je zhoubná. Až se černé figury rozehrají nebude bílý schopný jejich tlaku čelit, neboť dáma není dobrá obranná figura. Lepší bylo 15.Jf4. **15...Vb8 16.Sxc4 Jb6 17.Sb3?!** Braní na a6 bylo riskantní, není divu, že se bílému nechtělo otevírat další sloupec proti svému králi. Ovšem v partii to bude ještě horší. **17...Sxd4 18.Dd2?** Částečně vynuceno hrozbou Sxb2 (případně i Jc4 rovnou). Ale pole d2 je nešťastné, nutné bylo 18.De1. **18...Sg7** Chystá postup c-pěšce, kterému nelze zabránit. **19.Je2 c4 20.Sc2 c3 21.Dd3 21.Jxc3 Jc4 22.De1 Vxb2+ 23.Kc1 Sh6+--+ 21...cxb2** Pozice bílého je úplně beznadějná. To, jak bílými hrající mezinárodní

mistr rychle zkolaboval, svědčí o obtížnosti bránění podobných pozic. **22.Jd4 Sd7 23.Vd1 Vfc8 24.Sb3** Beznadějně je i 24.Dxa6 Sxd4 25.Vxd4 Vxc2 26.Vb4 Vc1+ 27.Kxb2 Jc4+ 28.Kxc1 Vxb4 29.Da8+ Kg7+-. **24...Ja4 25.Sxa4 Sxa4 26.Jb3 Vc3 27.Dxa6 Sxb3 28.axb3 Vbc8 29.Da3 Vc1+ 30.Vxc1 Vxc1+ 0-1**

Partie č. 63

Hort – Keres

ME družstev, 1961

1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 a6 4.Sa4 d6 5.d4 Lepší je 5.c3 nebo 5.0-0. **5...b5 6.Sb3 Jxd4 7.Jxd4 exd4 8.Sd5** Bílý mohl vynutit remízu 8.c3 dxc3 9.Dd5 Se6 10.Dc6+ Sd7 11.Dd5. Hrubou chybou je 8.Dxd4?? c5 9.Dd5 Se6 10.Dc6+ Sd7 11.Dd5 c4+-. **8...Vb8 9.Sc6+ Sd7 10.Sxd7+ Dxd7 11.Dxd4 Jf6 12.0-0 Se7 13.Jc3 0-0 14.a4?!** Po střídání 14.a3 je pozice v rovnováze. **14...Vfe8 15.Dd3 b4 16.Jd5 a5 17.b3 Jxd5 18.exd5 Sf6 19.Vb1 c5 20.Sf4 Se5 21.Se3 Vbc8 22.Dc4 Df5** Kvůli pochybení ve 14. tahu a jeho následkům stojí bílý hůře. Po trpělivém 23.Vbd1 s dalším Vd3 by měl dobré obranné možnosti, ale místo toho se pokusil o aktivitu, která jeho vyhlídky jen zhoršila. **23.Db5? Dxc2 24.Dxa5 f5 25.f3 Sb2 26.Da6 Dxb3 27.Sf2 c4 28.Db7 Vb8 29.Da7 Va8?** V časové tísně si černý komplikuje situaci. Spolehlivě vyhrávalo 29...Dc2. **30.Db7 Veb8 31.Dd7 Dc2 32.Dxd6 b3 33.De6+ Kh8 34.d6 Sf6 35.Vfc1**

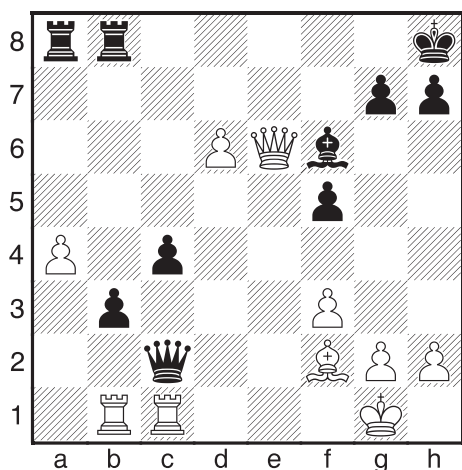
viz diagram

35...Dxc1+!! Po tomto tahu prý mladý Vlastimil Hort doslova spadl ze židle. Jakýkoliv jiný tah by ovšem nedával

Partie č. 64

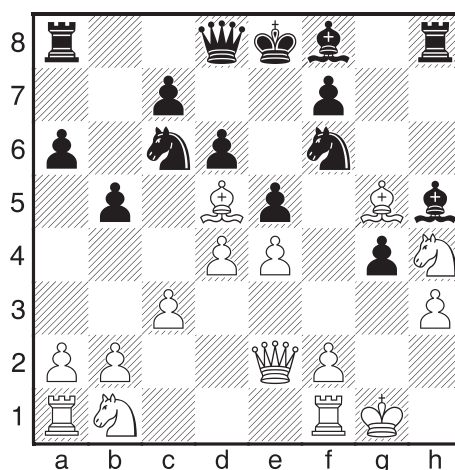
Čirič – Nežmetdinov

Rostov na Donu, 1961

smysl. **36.Vxc1 b2 37.Vb1 c3 38.De2 Vxa4 39.d7 h6** Zajímavá myšlenka, ale přesnější bylo 39...Vg8! 40.Dd1 Va1 41.Se1 Vxb1 42.Dxb1 Vb8 43.Sxc3 Sxc3 44.Kf2 h6 45.Dxf5 Sf6 46.Db1 Vd8—+. **40.De8+ Kh7 41.d8D?** Překombinované, blízko remízy by bílý byl po 41.Dxb8 c2 (41...Va1?? 42.Ve1! Vxe1+ 43.Sxe1 c2 44.d8D Sxd8 45.Dxb2+—) 42.Dxb2 Sxb2 43.Vf1 Va8! Je třeba narušit obranu bílého. (43...Va1 44.d8D Vxf1+ 45.Kxf1 c1D+ 46.Ke2=) 44.Sb6 Va1 45.Vxa1 (45.Se3 Vd1—+) 45...Sxa1 46.d8D c1D+ 47.Kf2 Sf6 48.Dd6 Db2+ 49.Kf1 Db5+ 50.Kf2 Se5 51.De6 Db2+ 52.Kf1 Db1+ 53.Ke2 Sxh2 54.g4 **41...Vxd8 42.Dxa4 Vd2** Černý má jen dva pěšce za dámu, ti jsou ale tak silní, že stojí na výhru. **43.Vxb2 43.Db5 c2 44.Dxf5+ g6 45.De4 Vd1+—+ 43... cxb2 44.Db3 Vd8** Věž míří na a1 nebo c1. **45.Dc2 Vb8 46.Db1 46.Dxf5+ g6 47.Db1 Va8—+ 46...g6 47.g4 Va8 48.Kg2 Va1 49.Dc2 b1D 50.Dc7+ Sg7 51.Sd4 Df1+ 52.Kg3 f4+** Odvrací zoufalou protihru bílého. **53.Kxf4 Dc1+ 0–1**

1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 a6 4.Sa4 d6 5.0–0 Sg4 6.h3 Sh5 7.c3 Jf6 8.De2 g5!? Černý hraje velmi agresivně a originálně, ale přeci jenom vývinová situace tomu úplně neodpovídá a objektivně lepší bylo 8...b5 9.Sb3 Se7. **9.g4** Bílý ví, že na křídelní útok se má zareagovat hrou v centru, zejména když je tam přítomen černý král. Nicméně volí špatné pořadí tahů. Po přesném 9.d4! b5 10.Sb3 exd4? (10...h6±) 11.g4 už je výhoda bílého obrovská. **9...b5 10.Sb3 Sg6 11.d4 h5!** To je právě ten rozdíl, díky tomu, že oslabení g4 přišlo předčasně (když to ještě nebylo nutné), tak má černý tuto agresivní a správnou možnost. **12.Sxg5 hxg4 13.Jh4?!** Skoky na f5 vypadají lákavě, ale obezřetnější bylo 13.Jh2 Se7 14.Sxf6 Sxf6 15.Jxg4 s otevřenou hrou. **13...Sh5 14.Sd5**

14...Jxd5!! Objektivně dobré je i 14...Kd7 s nevyjasňováním situace, ale takové oběti dámy těžko odolat. **15.Sxd8 Jf4 16.De3 16.Dd1** vypadá na první pohled podezřele a opravdu je. Černý by mohl pokračovat jako v partii Jxh3, ale